DRAAIBOEK - WATERWANDELING SPIJKERBOSCH OLST
2 km

Omschrijving ----------
Spijkerbosch is een particulier bewoonde buitenplaats. Het ligt bij de Boskamp in de gemeente Olst-Wijhe. De buitenplaats is ca. 38 ha groot en bestaat uit bos en agrarische percelen, historische park- en tuinaanleg met boomgaard en moestuin. Het heeft een hoofdhuis, koetshuis, beheerderswoning en diverse agrarische bedrijfspanden.
Spijkerbosch kent verschillende waterelementen en water speelt een belangrijke rol op de buitenplaats. In deze waterwandeling kom je meer hierover te weten.

Kaart weergave ----------

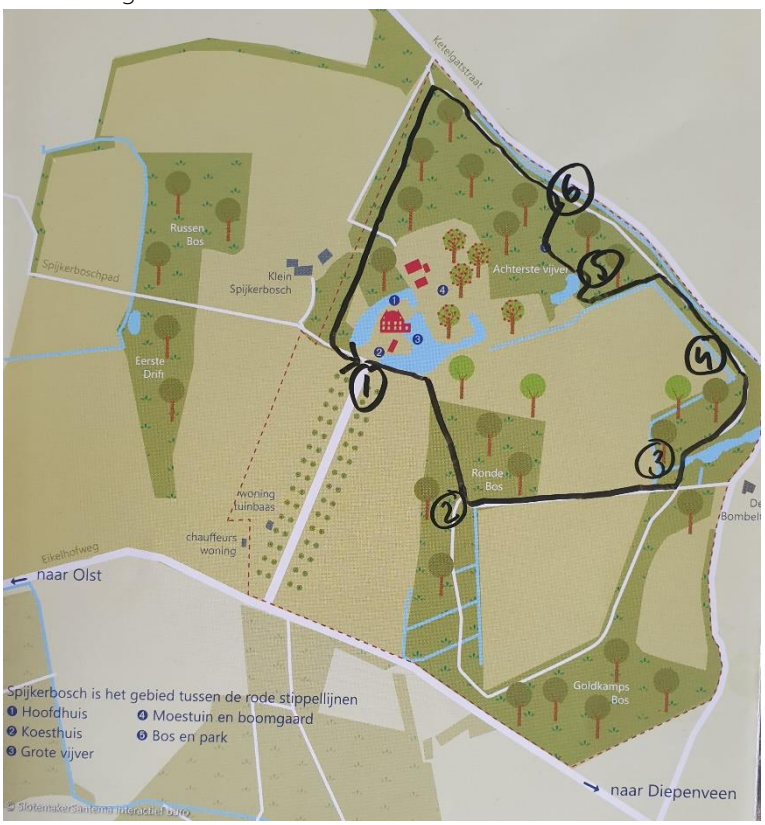

POI 0: Welkom bij Dag van het Kasteel
Een korte introductie en uitleg van de app.

<u>Introductie (pag. 1)</u>
In deze app vind je informatie over de rol van water op kastelen, buitenplaatsen en landgoederen in Nederland.
Hoe werkt het: Je volgt de route en bekijkt op de aangegeven punten de informatie in de app. Bladeren door de pagina's doe je door naar links over het scherm te 'swipen' (vegen). Je krijgt dan steeds meer informatie per routepunt te zien. Op de laatste pagina van ieder punt staat de routebeschrijving naar het volgende punt.

Terug naar de route: Klik op het kruisje in de rechterbovenhoek en je bent weer terug in het beginscherm met de route. Onderin het beginscherm zie je de routepunten. Door naar rechts of links te vegen kun je door de routepunten bladeren en ze openen.

Je kunt ook een bericht achterlaten. Bijvoorbeeld als je een afbeelding of informatie wilt toevoegen. Ook je ervaring met de app horen of lezen we graag.

Laten we beginnen! Swipe naar links!

Welkom bij de waterwandelingen van Dag van het Kasteel 2021 (pag. 2)
Wat hebben veel van onze kastelen en buitenplaatsen gemeen? Ruimte! We nemen je mee op een wandeling door de tuinen en parken van kastelen en buitenplaatsen door het hele land. Samen beleven we de ruimte. Een waterwandeling voert je langs plekken die normaliter niet toegankelijk zijn, waarbij water centraal staat. Laat je verrassen door verhalen over de vijvers, de industrie die op het landgoed plaatsvond, bijzondere beplanting of de invloed van de huidige waterhuishouding op de buitenplaats. Bevlogen eigenaren, bewoners en betrokken vrijwilligers delen in deze app hun verhaal. Maak onderweg kennis met de geschiedenis van deze bijzondere plekken en kom alles te weten over de rol die water hier speelt.

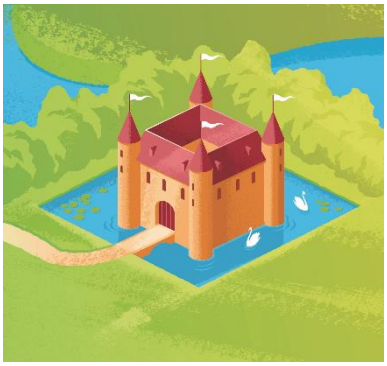

Start van de wandeling (blz. 3)
De wandelroute op Spijkerbosch start op het voorplein van het huis. Als je bij het huis op adres Eikelhofweg 27, Olst staat ben je al op de oprijlaan. Rijd met je auto of fiets richting het huis en parkeer je voertuig op de aangegeven plek tussen de bomen. Druk op het kruisje om weer op de algemene pagina te komen.

Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

POI 1.: Stoppunt 1 - Spijkerbosch een Sallandse Buitenplaats

Geschiedenis (pag. 1)

Hier zie je tekening van Gerrit Toorenburg uit 1759. Het huis bestond toe zichtbaar uit twee delen. In 1490 wordt voor het eerst melding gemaakt van Spijkerbosch. De basis voor het huidige Spijkerbosch is gelegd in 1611 (het linker deel van het huis), toen Engelbert en Golda van Doetinchem op deze locatie een stenen woonhuis lieten bouwen. Hun zoon Johan breidde dit huis in 1659 uit door een tweede woning ertegenaan te bouwen. Beide delen zijn in 1865 door het Kamper echtpaar Christiaan en Julia Engelenberg samengevoegd tot het huidige blokvormige huis in neoclassicistische stijl. Boven de deur zie je nog het jaartal 1659.
Bron afbeelding> Gerrit Toorenburg, 1759

De familie Van Limburg Stirum (pag. 2)

Spijkerbosch is ruim een eeuw in het bezit van de familie Van Limburg Stirum. In 1914 kocht bankier Johannes Luden de plaats voor zijn dochter Mary Louise en schoonzoon Samuel John van Limburg Stirum. Sinds 2009 wordt het huis door de derde en vierde generatie Van Limburg Stirums bewoond. Vóór die tijd hebben er andere families gewoond.

De huidige bewoners zijn in 2010 begonnen met de restauratie van huis, tuin en park. Bij de restauratie werd exact 400 jaar na dato een jaartalsteen uit 1611 aangetroffen. De buitenkant van het huis is zoveel mogelijk in oude staat hersteld, inclusief herstel van de klokkentoren.
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

Zicht op de gracht (pag. 3)

Loop nu langs de vijver richting het bospad. Als je nu naar links kijkt dan zie je dat het uitzicht ca. 1920 er heel anders uit zag. Er is weinig bekend over de oorspronkelijke parkaanleg. Er wordt verondersteld dat in de negentiende eeuw de formele aanleg omgevormd is in de huidige zogenaamde late landschapstijl. Waarschijnlijk is de gracht toen vergraven van een rechthoekige naar een meer natuurlijk ogende waterpartij. Uit die tijd stammen ook de gebogen lanen, vergezichten en open weiden, hier en daar beplant met een solitaire (exotische) boom of een aaneengesloten groep bomen en omzoomd door boomcoulissen. In het parkbos zijn in de negentiende eeuw Noord-Amerikaanse bomen aangeplant. Dit is een element dat weer is opgepikt met de aanplant van diverse nieuwe bomen. Het parkbos bevat op dit moment een grote diversiteit aan exoten; amberboom, esdoorn, hickory, trompetboom, geelhout, geweiboom, sneeuwklokjesboom, zwarte walnoot, tulpenboom, nimfenboom, tucha, moerascypres, douglas en verschillende Amerikaanse eiken.
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

Route naar de volgende stop (pag. 4)
Volg het pad door het parkbos tot je bij een t-splitsing van het pad komt. Druk op het kruisje om weer op de algemene pagina te komen.

POI 2.: Stoppunt 2 - IJzeroer in de grond

Het oranje water in de sloot (pag. 1)

Als het water van een sloot bruin is, is dit een teken dat het water veel ijzeroxide, ook wel oer genoemd, bevat. Oer is een steenachtige laag, die zich afzet op de bodem en oevers van sloten, beken en rivieren. Zoals je kunt zien veroorzaakt dit fenomeen prachtige kleuren en grillige vormen op de bodem van de sloot. Als je goed kijkt kun je ook een 'olie' filmpje op het water zien. Dat wordt gevormd door bacteriën die het proces van binden van ijzer met zuurstof en/of fosfaat begeleiden. Vooral als het water zeer zwak stroomt of stilstaat, zoals in deze sloot, is dit laagje aanwezig.
Meer over ijzeroer kun je lezen op: https://www.heiheghoogeind.nl/kwel-en-ijzeroer/
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

Route naar de volgende stop (pag. 2)

Volg de sloot via het pad achter Siepie de hond. Ga bij de volgend vier-sprong naar links. Sta stil op het stukje pad dat de sloot kruist.
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

POI 3.: Stoppunt 3 - De duiker onder de Ketelgatstraat

Het water wordt weggepompt (pag. 1)

Heidi van Limburg Stirum bewoner Spijkerbosch verteld.

Spijkerbosch ligt in het dekzandgebied, ten oosten van het rivierenlandschap van de IJssel en ten westen van het stuwwallandschap van de Sallandse Heuvelrug. Het dekzand bedekt afzettingen die sinds het Saalien, ca. 150.000 jaar geleden, zijn gevormd in het dal van Rijn en IJssel. Spijkerbosch ligt daardoor wat hoger en is hierdoor voor haar watervoorziening geheel afhankelijk van regenwater en de kleine kwel in de grote vijver om het huis.
Vanaf de tweede helft van de twaalfde eeuw werden in dit gebied waterlopen gegraven, die wetering, waterleiding of vloedgraven worden genoemd. Op deze wijze werd destijds dit natte gebied ontgonnen en geschikt gemaakt voor bouwland.
Tegenwoordig wordt door het waterschap al in februari begonnen met het verlagen van het grondwaterpeil zodat de landbouwers zo vroeg mogelijk het land op kunnen. Spijkerbosch staat in openverbinding met het omringende agrarische land. Hierdoor wordt bij het verlagen van het waterpeil ook al het water op Spijkerbosch weggepompt. Dit loopt via een duiker onder de weg (Ketelgatstraat) door richting de Soestwetering die ten oosten van de plaats ligt.

Route naar de volgende stop (pag. 2)

Vervolg het pad langs de vijver. Je gaat een lichte helling op. Stop aan de andere kant onderaan de helling. Daar waar de nieuwe bomenaanplant begint.

POI 4.: Stoppunt 4 - De lindelaan

Verjonging van het parkbos (pag. 1)

Eef van Limburg Stirum eigenaar en bewoner van Spijkerbosch aan het woord.
Hier zijn in 2020 ter vervanging van een laan met beuken 65 winterlindes (Tilia Cordata cv Greenspire) aangeplant. Door de grote storm in 2018 waren al aardig wat van de beuken die ca. 125-140 jaar oud waren gesneuveld. Het bleek dat ze slecht waren, de kern was bij sommige bomen zo aangetast dat je er volledig doorheen kon kijken. Er is voor lindes gekozen om meer diversiteit in het parkbos te brengen. Deze bomen zijn ook zomerbloeiers was gunstig is voor de insecten en deze boom is ook beter bestand tegen de droogte dan de beuk.

Route naar de volgende stop (pag. 2)

Loop door langs de jonge aanplant en ga het eerstvolgende pad aan je linkerhand in. Volg dit slingerende pad totdat je aan je linkerhand een doorkijk over een kleine vijver ziet.

POI 5.: Stoppunt 5 – De achterste vijver

Een groene oase (pag. 1)

De achterste vijver is waarschijnlijk aangelegd om een punt op de wandeling te hebben om naartoe te gaan. Het is puur aangelegd voor 'de mooi'. De vijver is omringd door Rododendrons die hier, omdat ze aan het water liggen (nog) geen last hebben gehad van de droogte.
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

Vraag: Hoe heet de boom waar je op uitkijkt?

A. Eik
B. Magnolia
C. Moerascypres
D. Leriodendron

Swipe naar links om het antwoord te zien.

De moerascypres (pag. 2)

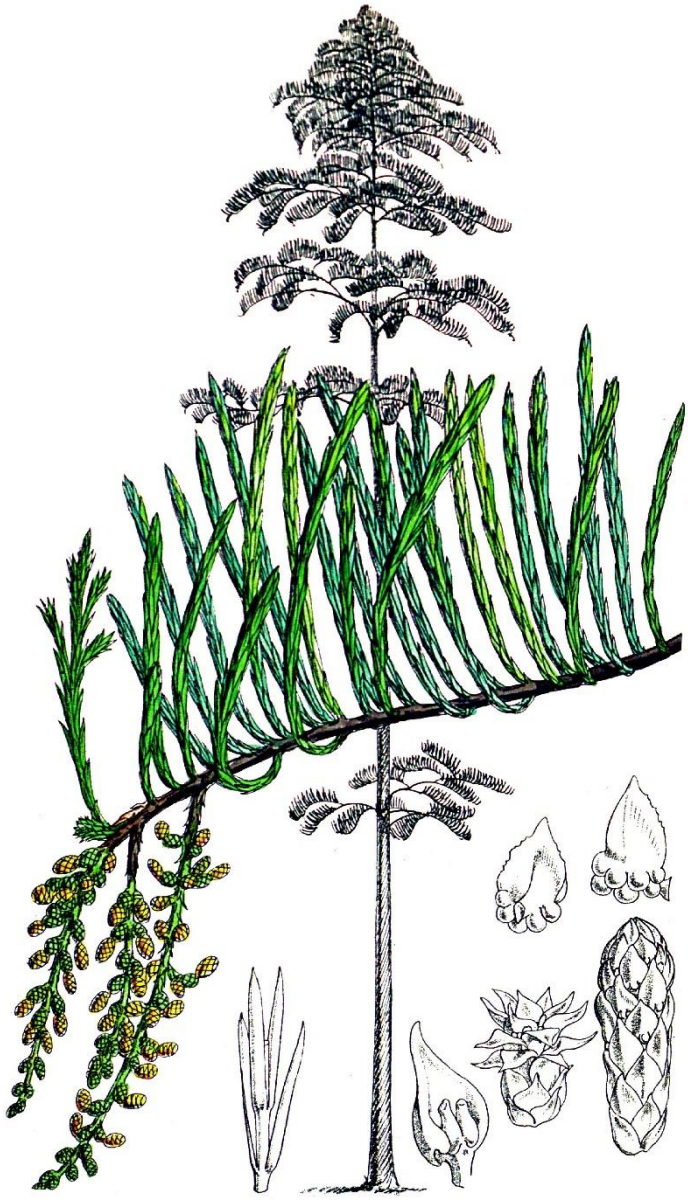

De beste standplaats voor de moerascypres of Taxodium is een natte, voedselrijke ondergrond. Het is een naaldboom die in het najaar, zijn naalden verliest.
De moerascipres kan (in Florida VS) tot vijftig meter hoog worden. De schors van de boom is rood van kleur, geplooid en schilfert in stroken af. De naalden zijn zacht, afgeplat en lichtgroen. In de herfst kleuren de naalden bruin en vallen vervolgens af. De kegels zijn dofgeel of paarsachtig. Elke kegel is opgebouwd uit zaadschubben en dekschubben, die aan de basis met elkaar vergroeid zijn. Kegels van de moerascypres vallen in tegenstelling tot dennen- en sparrenappels bij rijpheid uiteen in losse schubben.

De moerascipres groeit het best op natte, voedselrijke bodems die dichtbij of onder de waterspiegel liggen. Op natte standplaatsen kan de moerascypres zich handhaven door de vorming van knievormige luchtwortels (hydroforen), die de door water omgeven wortels van lucht voorzien. De boom kan echter ook op droge plaatsen groeien. In dat geval worden geen hydroforen gevormd.
Bron afbeelding: iFlora-Bildershop

Route naar de volgende stop (pag. 4)
Keer je rug naar het water toe en volg het pad dat je voor je ziet. Loop dit pad af tot je bij een klein vijvertje komt. Sta hier stil.

POI 6.: Stoppunt 7 – Een nieuw poel

Voor kikkers en salamanders (pag 1.)

Op deze plek was van oudsher al een kleine poel. In de loop van de tijd is deze dichtgeslibd. Hij is weer opnieuw uitgegraven en verdiept in de hoop dat kikkers en salamanders zich er zullen vestigen.
Bron afbeelding: coll. Spijkerbosch

De Dingshof (pag. 2.)

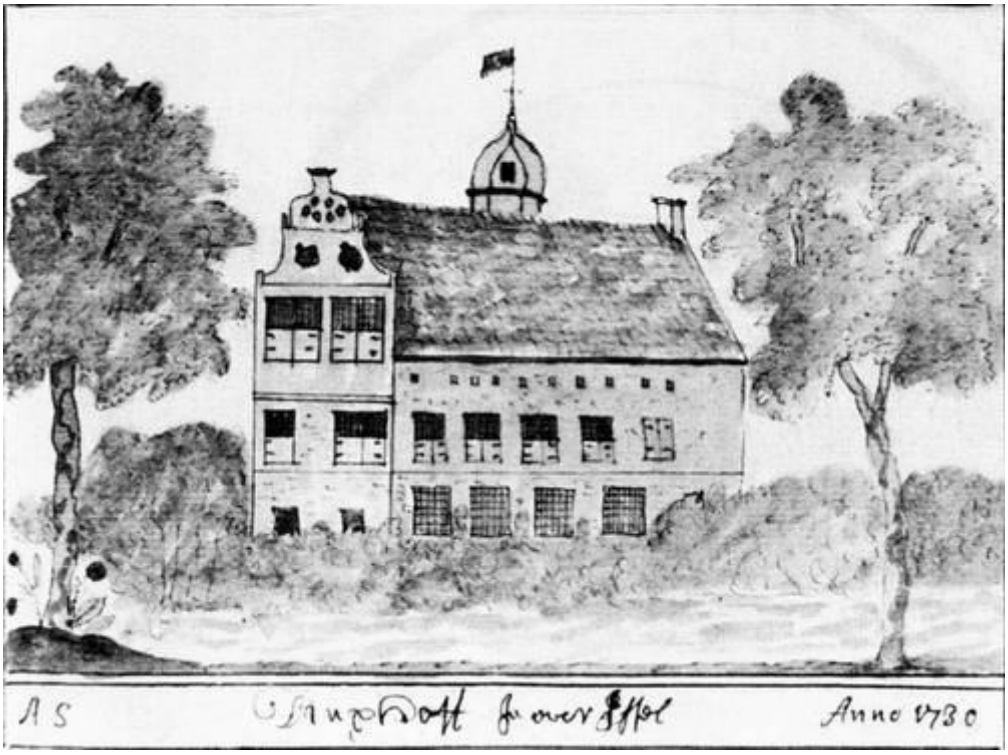

Als je naar recht over de poel heen kijkt zie je het weidse agrarische gebied ten noordoosten van Spijkerbosch. Rechts in beeld zie je zgn. 'oud-hout' dat is een volwassen bos met bomen die wel 150 jaar oud zijn. Dat gebied heet de Dingshof. In dit bos stond van het eind van de 16e eeuw tot aan de afbraak in 1882 plek het eenvoudige landhuis van twee verdiepingen en een torentje. Een havezate genaamd de Dingshof. In 1916 werd bij het vergraven van een eiken hakbos in de buurt van de plek waar huis had gestaan, een potje gevonden met bijna 2.000 zilveren munten. Waarschijnlijk is de pot ongeveer 400 jaar eerder begraven.
Bron afbeelding: Schoemaker, 1730.

Route naar de volgende stop (pag. 3)
Met je gezicht naar de poel sla je rechtsaf. Volg het slingerende pad tot je bij een t-splitsing komt en ga daar weer linksaf. Loop door tot je aan het ende links het huis ziet. Je loopt nu om de Rododendrons heen. Door de aanhoudende lange droge periodes van de afgelopen jaren is een groot deel van de aanplant afgestorven. Er zijn nieuwe struiken geplant. Maar een Rododendron is een struik die niet diep wortelt. Het is afwachten of de nieuwe aanplant zal aanslaan.
Loop verder naar de oprijlaan vanwaar je Spijkerbosch weer kunt verlaten.

Dank voor je bezoek.